

Atıf/Citation:

Yücel, E. (2024). Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı: Bursa İlinde Bir Uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 25(2): 172-196.
<https://doi.org/10.24889/ifede.1570589>.

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OKURYAZARLIĞI:
BURSA İLİNDE BİR UYGULAMA***

Elif YÜCEL**

ÖZ

Muhasebe mesleğinde sürdürülebilirlik okuryazarlığı, işletmelerin sürdürülebilirlik raporlaması ve denetim süreçlerine katkı sağlayarak uzun vadeli başarı ve toplumsal sorumlulukları yerine getirme açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda hazırlanan çalışmanın temel amacı da muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyini ölçmektir. Çalışmada sürdürülebilirlik okuryazarlığı bilgi, tutum ve davranış olarak üç boyutta ele alınmaktadır. Çalışmanın bir diğer temel amacı da sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutum ve davranışları üzerindeki etkisini belirlemektir. Bu amaçla Bursa ilinde uygulanan araştırma kapsamında veriler anket yöntemi ile elde edilmiş olup SPSS paket programı aracılığıyla yapılan frekans analizi, korelasyon analizi ve regresyon analizi ile bulgular elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgi, tutum ve davranışları orta düzeyde olup sürdürülebilirlik davranışları nispeten daha düşüktür. Buna paralel meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgisinin tutum ve davranışları üzerinde pozitif ve anlamlı ancak zayıf bir etkisi bulunmaktadır. Bu durum sürdürülebilirlik bilgisinin henüz davranışlara yansımadağını göstermektedir. Ayrıca çalışmada demografik faktörlere göre sürdürülebilirlik okuryazarlığı arasında anlamlı farklılık olup olmadığı hipotez testleri ile test edilmiş olup cinsiyet, deneyim ve meslek mensuplarının unvanlarına göre sürdürülebilirlik bilgi, tutum ve davranışları arasında farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı, Muhasebe Meslek Mensupları
JEL Sınıflandırması: M40, Q01, Q56

**SUSTAINABILITY LITERACY OF PROFESSIONAL ACCOUNTANTS: AN
IMPLEMENTATION IN BURSA CITY**

ABSTRACT

Sustainability literacy in the accounting profession is critically important for contributing to the sustainability reporting and auditing processes of businesses, as well as for ensuring long-term success and fulfilling social responsibilities. The main objective of this study, prepared in line with this perspective, is to measure the level of sustainability literacy among accounting professionals. In the study, sustainability literacy is addressed in three dimensions: knowledge, attitude, and behavior. Another key aim of the study is to determine the impact of sustainability knowledge on sustainability attitudes and behaviors. In this context, the data were obtained through a survey conducted in the province of Bursa, and the findings were derived using frequency analysis, correlation analysis, and regression analysis via the SPSS software. According to the research findings, the sustainability knowledge, attitudes, and behaviors of professionals are at a moderate level, while their sustainability behaviors are relatively lower. Parallel to this, the sustainability knowledge of professionals has a positive and significant, yet weak, impact on their attitudes and behaviors. This indicates that sustainability knowledge has not yet translated into behavior. Additionally, the study tested whether there were significant differences in sustainability literacy based on demographic factors, and differences in sustainability knowledge, attitudes, and behaviors were identified according to gender, experience, and the titles of the professionals.

Keywords: Sustainability, Sustainability Literacy, Professional Accountants
JEL Classification: M40, Q01, Q56

*Bu çalışmanın Beşerî Bilimler Etik Standartlarına uygunluğu Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından değerlendirilmiş ve 27.09.2024 tarih ve 2024/09-15 karar no ile onaylanmıştır.

**Doç. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Bursa- Türkiye. E-posta: emugal@uludag.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2708-6778>

1. GİRİŞ

İşletmelerin serbest piyasa koşullarında büyümesi ve buna bağlı olarak süreçlerinin giderek daha karmaşık hale gelmesi, paydaşların karar alırken daha fazla bilgiye ihtiyaç duymasına neden olmaktadır. Bu sebeple, günümüzde finansal raporlama tek başına karar verme süreçleri açısından yeterli değildir. Özellikle kıt kaynakların aşırı tüketimiyle artan küresel sorunlar nedeniyle artık tüm dünya “sürdürülebilirlik” kavramına odaklanmış durumdadır. Sürdürülebilirlik en bilinen tanımıyla, doğal ve sosyal sistemler arasındaki etkileşimleri göz önünde bulundurarak mevcut ihtiyaçların, gelecek nesillerin de ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan karşılanmasıdır (Brundtland, 1987; Ng & Tavitiyaman, 2020: 5). Sürdürülebilirlik terimi, sıklıkla “yeşil” veya “çevre dostu” gibi diğer terimlerle birbirinin yerine kullanılmakla birlikte (Peattie, 1995: 33; Minton vd., 2012: 70) sadece çevrecilikten ibaret olmayıp sosyal ve ekonomik kaynakların da etkin kullanılmasını kapsamaktadır (Özçelik, 2013: 4987). Bu açıdan sürdürülebilirlik kapsamında atılan en önemli adımlardan biri olan Brundtland Raporu’nda (1987) da sürdürülebilir kalkınma çevresel, ekonomik ve sosyal olmak üzere üç temel boyutta ele alınmıştır. Bu üç boyut çerçevesinde 2015 yılında Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2030 yılına kadar BM’nin politika ve finansmanına rehberlik edecek olan “Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)” kabul edilmiştir. Bu 17 amaç sadece az gelişmiş ülkelerin değil tüm dünyanın karşı karşıya kaldığı temel sorunların çözümüne odaklanmaktadır (UN, 2024).

SKA doğrultusunda işletmelere de önemli bir pay düşmektedir; çünkü sürdürülebilirlik, işletmeler açısından stratejilerine entegre bir parça olarak kurumsal bir değer haline geldiğinde (Signitzer & Prexl, 2008: 2) iflasların, istihdam sorunlarının ve en önemlisi yoksulluğun önemli ölçüde azalması beklenmektedir. Günümüzde sürdürülebilirliğin sağlanması piyasa değeri ile defter değeri arasındaki olumlu farkın en önemli sebeplerinden biri olarak görüldüğünden (Dyllick & Hockerts, 2002: 133) işletmelerin hayatta kalmaları, büyümeleri ve uzun vadede rekabet avantajı elde etmeleri için SKA’ya uygun faaliyetlerde bulunmaları bir zorunluluğa dönüşmüştür. Bu süreçte paydaşlar da işletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilirliği konusunda şeffaf bilgiler talep etmektedirler. Bu açıdan özellikle sürdürülebilirlik raporlarının hazırlanıp paydaşlara sunulması, işletmenin kurumsal itibar ve rekabet avantajı elde edebilmesi açısından önem arz etmektedir. Sürdürülebilirlik raporlaması ekonomik, sosyal ve çevresel faaliyetlerin bir bütün olarak raporlanması ile (Perrini & Tencati, 2006: 297) kurumsal şeffaflığı arttırarak gerek işletme içi gerekse işletme dışı paydaşların, işletmenin sürdürülebilirlik hedeflerinin belirlenmesinde, gerekli verilerin toplanmasında ve sürdürülebilirlik bilgisinin oluşturulmasında tam katılımları sağlanmaktadır (Schaltegger vd., 2006, s. 4). Sürdürülebilirlik raporlarının gelişimi açısından ülkemizde atılan en önemli adımlardan biri şüphesiz “Sürdürülebilirlik Endeksi”nin oluşturulmasıdır. Borsa İstanbul’da (BİST) işlem gören ve kurumsal sürdürülebilirlik performansları üst seviyede olan işletmelerin yer aldığı bu endeks, özellikle BİST işletmelerinin sürdürülebilirlik konusundaki anlayış, bilgi ve uygulamalarını geliştirmeyi amaçlamaktadır. 2013 yılında BİST ile “Etik Yatırım Araştırma Hizmetleri (Ethical Investment Research Services - EIRIS)” arasında işletmelerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim konularındaki performanslarını baz alan BİST Sürdürülebilirlik Endeksi’nin hesaplanması amacıyla bir işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Anlaşmaya göre EIRIS’in uluslararası sürdürülebilirlik kriterleri dikkate alınarak belirlenen endeks seçim kriterlerine göre işletmeler endekse dâhil edilmektedir. BİST Sürdürülebilirlik Endeksi’nde 2014 yılında 15 işletme yer

alırken 2024 itibariyle işletme sayısı 84'e yükselmiştir. Bu durum ülkemizde sürdürülebilirlik raporlamasına verilen önemin de bir göstergesidir (BİST, 2016).

Bilindiği üzere “Türkiye Sürdürülebilirlik Standartlarının Uygulama Kapsamına” göre, 2024 yılından itibaren belirli işletmeler için zorunlu sürdürülebilirlik raporlaması devreye girmiştir. Bu zorunlu raporlama, Türkiye’yi uluslararası yatırımcılar için daha cazip bir ülke haline getirmeyi ve yeşil finansman başta olmak üzere küresel sermaye akışından daha fazla pay almayı amaçlamaktadır. Ülkenin ekonomi alanında rekabet gücünü artırarak dünyada önde gelen ülkelerden biri olma potansiyeli bu raporlamalarla hayata geçirilecektir. Sürdürülebilirlik raporları, işletmelerin çevre, sosyal ve yönetim (ÇSY) konularında şeffaflık sağlamasını ve bu raporların finansal raporlarla entegrasyonunu öngörmektedir. Gerek Dünya’da gerek Türkiye’de sürdürülebilirlik raporlaması için en fazla kullanılan standart “Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative - GRI)” standartlarıdır (Bonson & Bednarova, 2015: 183). Bununla birlikte Türkiye’de sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin düzenlemeler son yıllarda iyice hız kazanmıştır. Bu süreçte Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) 2021 yılından itibaren “Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesini” yürürlüğe koymuştur. ÇSY konusunda “uy veya açıkla” uygulamasını getiren bu düzenleme ile daha çok sayıda işletmenin sürdürülebilirlik ilkelerine uygun faaliyetlerde bulunması amaçlanmıştır (SPK, 2024). “Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (International Sustainability Standard Board - ISSB)” tarafından yayımlanan uluslararası standartları benimsemiş karar alan Kamu Gözetimi Kurumu (KGK) ise “Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS)” olarak “TSRS 1- Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler” ve “TSRS 2 - İklimle İlgili Açıklamalar” standartlarını yayımlamış ve 2024 yılı itibariyle yürürlüğe girdiğini belirtmiştir. KGK tarafından düzenlenen sürdürülebilirlik ile ilgili diğer standartlar ise en güncel hali 2024 yılı itibariyle uygulanmaya başlayan “GDS 3410- Sera Gazı Beyanlarına İlişkin Güvence Denetimleri Standardı” ile 2023 yılı itibariyle uygulanmaya başlayan “GDS 3000 - Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri Standardı”dır (KGK, 2024).

Raporların küresel geçerliliği, finansal raporlamada olduğu gibi güvence denetiminden geçmelerine bağlıdır. Bu denetimlerin kalitesi ne kadar yüksek olursa, raporların güvenilirliği de o kadar artacaktır. Güvence denetimleri, sürdürülebilirlik raporlarının güvenilirliğini sağlamada kritik rol oynarken, sürdürülebilirlik denetimlerinin, gerekli yetkinlik ve yeterliliğe sahip kişiler ve kuruluşlar tarafından yapılması büyük önem taşımaktadır (KGK, 2024). Sürdürülebilirlik denetimi çevresel yönetim ve performansın değerlendirilmesinde ölçülebilir standartların kullanılarak bu standartların diğer faktörlerle ilişkilendirilmesi ve işletmenin sürdürülebilirliğine ilişkin ilerlemesinin karar alıcılara sunulmasını kapsayan bir süreçtir (Nitkin & Brooks, 1998: 1499). Sürdürülebilirlik denetimi sosyal, çevresel ve ekonomik olmak üzere sürdürülebilirliğin üç boyutunda meydana gelen ilerlemeyi ve bu alanlardaki değerleri ölçmektedir. Bu değerler, performans metrikleri kullanılarak belirli performans endekslerine veya sürdürülebilirlik yönergelerine göre değerlendirilmektedir (Coyne, 2006: 26).

Günümüzde giderek yaygınlaşan sürdürülebilirlik raporlarının hazırlanması ve sürdürülebilirlik denetiminin gerçekleştirilmesinde yer alacak olan muhasebe meslek mensuplarının da mutlaka sürdürülebilirlik okuryazarlığına sahip olmaları gerekmektedir. Sürdürülebilirlik okuryazarlığı, bireylerin sürdürülebilir kalkınmanın çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları arasındaki karşılıklı bağımlılığı anlamalarını sağlama süreci (Albinsona vd.,

Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı: Bursa İlinde Bir Uygulama

2020, s. 161) olup; kıt kaynakların etkin kullanımı hakkında bilgi sahibi olmayı ve bilinçli kararlar alabilme faaliyetlerini içermektedir (Décamps vd., 2017: 139). Sürdürülebilir kalkınmanın temel ilkelerini anlayıp bu bilgi ve anlayışı, sosyal refahı teşvik eden ve sürdürülebilir ekonomilere katkıda bulunan çevre dostu kararlar almakta uygulayabilen bireyler sürdürülebilirlik okuryazar olarak kabul edilmektedirler (Chinedu vd., 2023, s. 4). Sürdürülebilirlik okuryazarlığı, bireylerin sürdürülebilir bir gelecek için kararlılık göstermelerini sağlayan bir düşünce yapısı olup, bu doğrultuda bilinçli ve etkili kararlar vermelerine destek olmaktadır (Leiva-Brondo vd., 2022, s. 3). Sürdürülebilirlik okuryazarlığı sadece yeterli düzeyde sürdürülebilirlik bilgisine sahip olmak değildir. Bununla birlikte sürdürülebilirliği tutum ve davranışlara da adapte ederek bir yaşam biçimi haline dönüştürebilmek gerekmektedir. Çünkü alınan kararlar sadece bilgiye dayalı olmayıp duyguları da kapsayan tutumlara göre de şekillenmektedir. Daha çok soyut değerlerden oluşan tutumlar, belirli bir varlık veya davranışın iyi ya da kötü, olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmesini ifade etmektedir. Soyut kalan bu tutumların somut karar ve eylemlere dönüştürülmüş hali ise davranışlardır (Leiserowitz vd., 2006: 414). Dolayısıyla sürdürülebilirlik okuryazarlığı sürdürülebilirlik bilgisi, tutum ve davranışının bir bileşimi olarak ifade edilmektedir.

Sürdürülebilir bir geleceğe geçiş için gerekli olan sürdürülebilirlik okuryazarlığının önemi doğrultusunda hazırlanan bu çalışmanın temel amacı da özellikle işletmelerin sürdürülebilirlik raporlaması ve denetimi süreçlerinde etkin rol oynayan muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyini tespit edebilmektir. Çalışmada sürdürülebilirlik okuryazarlığı kavramına ilişkin literatür incelendikten sonra Bursa ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyi anket yoluyla ölçülmüş ve bulgular analiz edilmiştir. Çalışmanın bir diğer amacı meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgisinin tutum ve davranışları üzerindeki etkisini ölçmektir. Ayrıca meslek mensuplarının demografik özellikleri ile sürdürülebilirlik okuryazarlıkları arasında ilişki olup olmadığı da hipotez testleri ile belirlenmiştir.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Sürdürülebilirlik okuryazarlığı şüphesiz öncelikle eğitimle başlamaktadır. Sürdürülebilirlik konusunda bir toplum ne kadar eğitilmiş olursa sürdürülebilirlik tutum ve davranışlarını sergilemeleri de o kadar yüksek olmaktadır (Gadotti, 2008; Cavalcanti-Bandos vd., 2021; Aikowe, 2022). Bu nedenle literatürde yer alan çalışmaların da büyük çoğunluğunun sürdürülebilirliğin eğitim hayatına entegrasyonuna odaklandığı görülmektedir. Bu çalışmalar genellikle yükseköğretim kurumlarının paydaş katılımı yoluyla topluma da yön verebilmesi nedeniyle üniversite düzeyinde uygulanmıştır. Çalışmalarda sürdürülebilirlik eğitiminin sadece birkaç ders düzeyinde kalmaması ve müfredatın büyük ölçüde sürdürülebilirlik konularıyla uyumlu hale getirilmesinin gerekliliği tartışılmıştır. Ayrıca sürdürülebilirlik eğitiminin toplumsal davranışları da etkilemesi nedeniyle yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilirlik çalışmalarının müfredatla sınırlı kalmamasının ve kampüs içi sürdürülebilir yaşam uygulamaları ile bireylerin tutum ve davranışlarının da geliştirilmesinin önemi vurgulanmıştır (Aikowe, 2022; Cavalcanti-Bandos vd., 2021; Chinedu vd. 2023; Erguvan, 2024; Gadotti, 2008; Godemann vd., 2014; Qureshi, 2020; Tiron-Tudor vd. 2020; Winter & Cotton, 2012). Yükseköğretim kurumlarındaki sürdürülebilirlik uygulamaları, toplumsal değişimi de beraberinde getirebilmektedir. Bu doğrultuda literatürde yer alan çalışmaların bir bölümü de sürdürülebilirlik eğitiminin müfredata

nasıl entegre edileceği ile ilgilidir. Bu çalışmaların sonucunda sürdürülebilirlik konularının fakültelerin müfredatına eklenmesi sonrasında öğrencilerin çevresel ve sosyal sorumluluklarını daha iyi anladıkları ve sürdürülebilirlik konularına yönelik olarak farkındalık ve bilgi düzeylerinde artış olduğu tespit edilmiştir (Albinssona, vd., 2020; Berg & Lyngstadås, 2023; Sánchez-Carracedo vd., 2018; Kinzer, 2021; Lowther & Sellick, 2016).

SKA'nın bir topluma yayılabilmesi ve toplumsal sürdürülebilirlik bilincinin oluşturulabilmesi toplumun sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyine bağlıdır. Dolayısıyla sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyinin belirlenmesi ve eksikliklerin tanımlanması, gelişim için atılacak önemli adımdır. Bu doğrultuda geçerli ve güvenilir ölçekler geliştirilmiştir. Bu ölçeklerin değerlendirilmesi sürecinde şüphesiz en bilinen ve aktif faaliyet gösteren kurum “Yüksek Öğretimde Sürdürülebilirliğin İlerletilmesi Derneğidir (Association for the Advancement of Sustainability in Higher Education - AASHE)”. 2010 yılında faaliyetlerine başlayan AASHE profesyonel bir dernek olarak “Sürdürülebilirlik Takip, Değerlendirme ve Derecelendirme Sistemi (STARS)” ile kurumların sürdürülebilirlik performanslarını ölçmelerine ve raporlamalarına yardımcı olmak ve en iyi uygulamaları benimsemeleri için teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bu dernek çeşitli kriterler belirleyerek ve bu kriterleri karşılayan kurumlara puan vererek oluşturulan ölçekleri değerlendirmektedir (AASHE, 2024a). Yüksek öğrenim kurumlarında sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyini belirlemek amacıyla literatürde oluşturulan farklı ölçekler de bulunmaktadır. Bu ölçeklerin tamamı ilgili üniversitelerde uygulandıktan sonra geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılarak oluşturulmuştur. Ölçeklerin büyük çoğunluğunda sorular ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik okuryazarlığı belirlemeye yönelik olarak gruplandırılmıştır (Aginako vd. 2021; Akeel vd. 2019; Akhgari, 2017; Leiva – Brondo vd., 2022; Ozdemir, 2021; Sekhar & Raina, 2021; Zwickle vd., 2014). Bu çalışmalarda öğrencilerin bilgi ve farkındalıklarının yeterli olduğu ancak sürdürülebilirliğin uygulama ve davranış boyutuna henüz tam olarak yansımadağı belirlenmiştir. Bununla birlikte yapılan çalışmaların bir bölümünde sürdürülebilirlik bilgisi ile sürdürülebilirlik tutum ve davranışları arasında pozitif ve anlamlı korelasyonlar tespit edilmiştir (Ozdemir, 2024; Marcos Merino vd., 2020; Chen vd., 2022; Saleh vd., 2022). Ayrıca Heeren vd., (2016) ile Wendlandt Amézaga vd (2022) de çalışmalarında sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutum ve davranışlarını anlamlı, pozitif fakat zayıf düzeyde etkilediğini tespit etmiştir. Bu nedenle sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutum ve davranışlarını etkilediği ancak sürdürülebilirlik okuryazarlığı için sürdürülebilirlik bilgisinin tek başına yeterli olmadığı söylenebilmektedir. Mahat vd. (2019) de çalışmalarında bilgi düzeyinin, öğrencilerin sürdürülebilirlik uygulamalarını artırmada bir etkisinin olmadığı sonucuna varmıştır.

Yükseköğrenim kurumları dışında kullanılan ölçekler de mevcuttur. Bunların başında Sulitest gelmektedir. Sulitest dünya genelinde yükseköğretim kurumları, işletmeler ve kurumlarda uygulanan ve sürdürülebilirlik okuryazarlığını ölçmek ve geliştirmek adına geliştirilmiş uluslararası düzeyde bir ölçektir. Bu ölçek özellikle işletmelerin sürdürülebilirlik faaliyetlerini planlamaları ve uygulamaları için gerekli araç ve verileri sunmaktadır (SULITEST, 2024). Literatürde Sulitest ölçeğinin başarılı bir sürdürülebilirlik okuryazarlığı değerlendirme aracı olduğunu belirten çalışmalar (Décamps vd., 2017; Zwickle vd., 2014) bulunmakla birlikte Kuehl vd. (2021) ölçeğin özellikle sürdürülebilirlik bilgisinin ölçülmesinde tutarlı sonuçlar sunmadığını tespit etmişlerdir. Yükseköğrenim kurumları dışında sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyini ölçmeye yönelik yapılan diğer araştırmalar da sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyinin

Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı: Bursa İlinde Bir Uygulama

yeterli olduğu tespit edilmiş ve sürdürülebilirlik okuryazarlığının olumlu etkileri tartışılmıştır (Chen vd., 2022; D'Amico, 2016; Kwofie vd., 2023).

Sürdürülebilirlik raporlaması ve denetiminin her geçen gün öneminin artmasıyla birlikte muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyinin de artması gerekmektedir. Ancak literatür incelendiğinde muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığını değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak çevresel, sosyal ve yönetim (ÇSY) bilgilerine olan talebin artmasıyla birlikte muhasebecilerin bu alandaki rollerini araştıran çalışmalar da yapılmaya başlanmıştır. Parthun (2024) çalışmasında özellikle ÇSY verilerinin doğru toplanması ve güvenilirliğinin sağlanması aşamasında muhasebe meslek mensuplarının katkılarını vurgulamıştır. Wahyuni vd. (2023) muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilir işletme uygulamalarına geçişte etkin bir rol oynadığını belirtmişler ve meslek mensuplarını sürdürülebilirlik uygulamalarına liderlik eden değişim ajanları olarak tanımlamışlardır. Schaltegger & Zvezdov (2015) ise bu çalışmalardan farklı olarak muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik raporlaması sürecine sınırlı bir katılım gösterdiği ve sadece sürdürülebilirlik yöneticileri ile üst yönetim arasında bilgilerin düzenlenerek aktarılması aşamasında kapı bekçisi rolü üstlendiğini belirtmişlerdir. Chowdhury & Nahar (2017) da muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik gelişim uygulamalarına yönelik algılarını araştırdıkları çalışmalarında sürdürülebilirlik gelişim uygulamalarına yönelik farkındalıklarının yüksek olduğunu ancak uygulamada çeşitli zorluklarla karşılaştıklarını ortaya koymuşlardır. Bu çalışmanın bulgularına göre meslek mensupları, sürdürülebilirlik uygulamalarının uzun vadede işletmeler için fayda sağlayabileceğini ancak bu süreçlerin maliyetli ve özellikle küçük ölçekli işletmeler için gereksiz olduğunu belirtmişlerdir.

Türkiye'deki literatür incelendiğinde ise ülkemizde sürdürülebilirlik okuryazarlığını ölçmeye yönelik henüz yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Bununla birlikte uluslararası literatür incelendiğinde de muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığını ölçen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın literatüre bir yenilik getirmesi beklenmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu çalışmanın temel amacı işletmelerin sürdürülebilirlik raporlarının oluşturulması ve denetiminde etkin bir rolü olan muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyini tespit etmektir. Bu doğrultuda çalışma kapsamında elde edilen verilere göre meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığını ölçmeye yönelik sorulara verdikleri cevaplar puanlandırılarak gerçekleştirilen frekans analizleri ile meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyleri belirlenmiştir.

Çalışmanın bir diğer amacı da meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutum ve davranışlarına etkisini belirlemektir. Bu amaçla regresyon analizi yapılmış olup; çalışmanın hipotezleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- H₁: "Muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgilerinin sürdürülebilirlik tutumları üzerinde pozitif etkisi vardır."
- H₂: "Muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgilerinin sürdürülebilirlik davranışları üzerinde pozitif etkisi vardır."

Çalışmada ayrıca muhasebe meslek mensuplarının demografik özellikler ile sürdürülebilirlik okuryazarlıkları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı da analiz

edilmektedir. Bu analizler parametrik ve parametrik olmayan hipotez testleri ile test edilecektir. Buna göre oluşturulan hipotezler ise aşağıdaki gibidir:

- H_{3a}: “Muhasebe meslek mensuplarının cinsiyetine göre sürdürülebilirlik bilgileri arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{3b}: “Muhasebe meslek mensuplarının cinsiyetine göre sürdürülebilirlik tutumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{3c}: “Muhasebe meslek mensuplarının cinsiyetine göre sürdürülebilirlik davranışları arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{4a}: “Muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyimine göre sürdürülebilirlik bilgileri arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{4b}: “Muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyimine göre sürdürülebilirlik tutumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{4c}: “Muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyimine göre sürdürülebilirlik davranışları arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{5a}: “Muhasebe meslek mensuplarının unvanına göre sürdürülebilirlik bilgileri arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{5b}: “Muhasebe meslek mensuplarının unvanına göre sürdürülebilirlik tutumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{5c}: “Muhasebe meslek mensuplarının unvanına göre sürdürülebilirlik davranışları arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{6a}: “Muhasebe meslek mensuplarının eğitim seviyesine göre sürdürülebilirlik bilgileri arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{6b}: “Muhasebe meslek mensuplarının eğitim seviyesine göre sürdürülebilirlik tutumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.”
- H_{6c}: “Muhasebe meslek mensuplarının eğitim seviyesine göre sürdürülebilirlik davranışları arasında anlamlı bir farklılık vardır.”

Çalışmada verilerin elde edilmesi için anket yöntemi tercih edilmiş olup; anket soruları literatür araştırması yardımıyla belirlenmiştir. Anket beş ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm demografik özelliklere ilişkin kapalı uçlu soruların yer aldığı bölümdür. İkinci bölümde meslek mensuplarının SKA’ya ilgi düzeyini ve sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin olarak Türkiye’de mevcut standartlara ilişkin bilgi düzeyini ölçmeye yönelik 5’li likert ile hazırlanan sorular mevcuttur. Diğer üç bölüm ise sürdürülebilirlik okuryazarlığının bilgi, tutum ve davranış olmak üzere üç boyutunu ölçmeye yönelik sorulardan meydana gelmektedir. Bu sorular için “Seattle Üniversitesi Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı (SUSTLIT)” ölçeği kullanılmıştır (AASHE, 2024b). Bu ölçek aynı zamanda AASHE tarafından tasarlanan STARS kapsamında değerlendirilmektedir. SUSTLIT ölçeği, sürdürülebilirlik okuryazarlığını ölçmek amacıyla, 11 adet bilgi, 11 adet tutum ve 16 adet davranış ifadesini içermektedir. Tüm ifadeler 5’li likert ölçeğine (kesinlikle katılmıyorum ... kesinlikle katılıyorum) göre hazırlanmıştır. Anket uygulanmadan önce “Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu”ndan onay alınmıştır.

Çalışmanın ana kütlesini, Bursa ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları oluşturmaktadır. Muhasebe mesleği 5786 sayılı kanun kapsamında “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM)” ve “Yeminli Mali Müşavirler (YMM)” tarafından icra edilmektedir. 2024

Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı: Bursa İlinde Bir Uygulama

yılı itibariyle Bursa SMMM Odasına kayıtlı 5706 SMMM ve Bursa YMM Odasına kayıtlı 194 YMM mevcuttur. Örneklem, Bursa ilinde aktif olarak çalışmaya devam eden meslek mensupları arasından basit rassal örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğü ise hedef kitledeki birey sayısı bilindiğinden; “ $n = (N * t^2 * p * q) / [d^2 * (N - 1) + t^2 * p * q]$ ” şeklinde hesaplanmıştır (Aktürk ve Acemoğlu, 2011; Erkuş, 2005). Yapılan hesaplamada %95 güven aralığında %5 hata payı ile görülüş sıklığı ortalama 1/2 olarak belirlendiğinde, örnekleme alınacak birey sayısı da 361 olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte anketler meslek mensuplarına yüz yüze ve mail adresleri aracılığı ile online olarak iletilmiştir ve toplam 407 meslek mensubuna ulaşılmıştır. Bulgular SPSS paket programı yardımıyla analiz edilmiş olup anket içerisinde yer alan SUSTLIT ölçeği farklı bir ülkede uygulanıp Türkçeye çevrildiği için öncelikle ölçeğin güvenilirliğini analiz etmek amacıyla her üç alt boyutun da Cronbach alfa değerleri hesaplanmıştır. Cronbach alfa katsayısı; bilgi ölçeği için 0,821, tutum ölçeği için 0,916 ve davranış ölçeği için 0,860 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler $\alpha > 0,80$ olduğundan her iki ölçeğinden yüksek düzeyde güvenilir olduğu söylenebilir (Karagöz, 2023: 716).

Ölçeğin yapı geçerliğini ve uyumunu değerlendirmek içinse, AMOS programı kullanılarak “Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)” yapılmıştır. DFA’nın amacı, teorik olarak belirlenen faktörlerin birbiriyle bağlantılı ve ölçülen değişkenlerle tutarlı bir şekilde ilişkili olduğunu doğrulamaktır. SUSTLIT ölçeğinin yapısal geçerliğini DFA ile test etmeden önce ölçeğin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek gerekmektedir. Bu amaçla önce Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testleri yapılmıştır.

Tablo 1: KMO ve Bartlett Testi

Örneklem Yeterliliği İçin Kaiser-Meyer-Olkin Ölçümü		0,632
Bartlett Testi	Yaklaşık Ki - Kare	13298,476
	df	595
	Anlamlılık (Sig.)	0,000

Tablo 1’de görüldüğü gibi, SUSTLIT ölçeği için KMO testi 0,632 sonucunu vermiştir. Bu değer 0,5’in üzerinde olması, soruların faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Bartlett testinin anlamlılık düzeyinin 0,05’ten düşük olması da faktör analizi sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu doğrulamaktadır (Vakili, 2018; Williams vd., 2010). Ölçeğin faktör analizine uygunluğunun doğrulanmasından sonra, açıklayıcı faktör analizi ile belirlenen faktörler incelenmiştir. Özdeğerleri 1’den büyük olan faktörler anlamlı kabul edilmektedir. Yapılan analiz sonucunda üç faktör belirlenmiş olup bu faktörler, toplam varyansın %50,521’ini açıklamaktadır. Faktörlerin isimlendirilmesi içinse “döndürülmüş faktör matrisi” kullanılmaktadır. Bu matriste bir değişken hangi faktör grubu altında mutlak değer olarak büyük ağırlığa sahipse o değişken o gruba ait demektir (Eroğlu, 2008: 330).

Tablo 2: SUSTLIT Ölçeğine İlişkin Döndürülmüş Faktör Matrisi

	F1	F2	F3
Genel olarak çevresel tehditlerin dünyadaki en önemli zorluklar arasında olduğunu düşünüyorum	0,806	0,240	0,016
Genel olarak sosyal adalet sorunlarının dünyadaki en önemli zorluklar arasında olduğunu düşünüyorum	0,805	0,270	0,019
İnsanlar dünyanın diğer yerlerindeki insanların daha iyi yaşayabilmesi için yaşam kalitelerini düşürmeye istekli olmalıdır.	0,792	0,025	-0,153
İnsanlar çevre için daha iyi olan ürün/hizmeti almak için daha fazla harcamaya istekli olmalıdır.	0,776	0,004	0,053

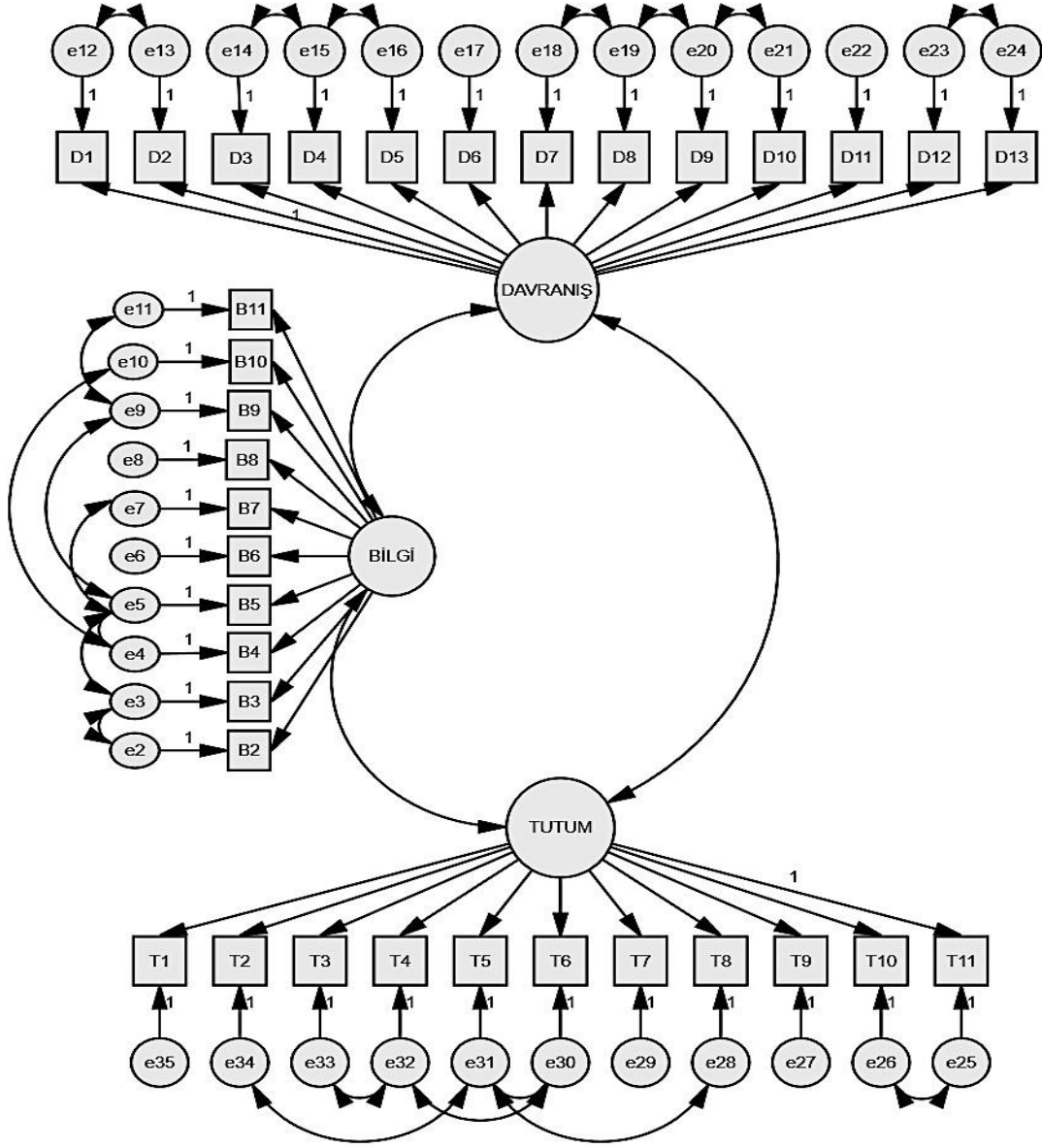

Elif YÜCEL

Genel olarak, enerji sorunlarının dünyadaki en önemli zorluklar arasında olduğunu düşünüyorum	0,758	0,277	0,057
İnsanlar, diğer insanların yaşamlarını iyileştirmek için bu gerekiyorsa, ürün ve hizmetler için daha fazla harcamaya istekli olmalıdır.	0,727	-0,085	0,238
Genel olarak, iklim değişikliği sorunlarının bugün dünyadaki en önemli zorluklar arasında olduğunu düşünüyorum.	0,707	-0,066	0,233
İnsanlar, daha az uygun olsa bile araba kullanmak yerine başka bir ulaşım yöntemi seçmelidir.	0,704	0,290	0,112
İnsanlar, daha az uygun olsa bile geri dönüştürmeli ve yeniden kullanmalıdır.	0,695	0,212	-0,065
İnsanlar, diğer insanların yaşamlarını iyileştirmek için gerekiyorsa daha yüksek vergileri desteklemelidir.	0,650	-0,155	0,277
Genel olarak, işletmelerin toplum üzerindeki etkilerinin bugün dünyadaki en önemli zorluklar arasında olduğunu düşünüyorum.	0,617	0,484	0,070
Kahve veya çay satın aldığımında, gölgede yetişen kahve veya çayı seçerim	-0,099	0,865	0,199
Deniz ürünleri satın aldığımında sürdürülebilir sertifikalı deniz ürünlerini tercih ederim	-0,158	0,800	0,295
Kağıt ürünleri satın aldığımında geri dönüştürülmüş içerikli kağıt ürünlerini tercih ederim	-0,017	0,715	0,181
Et satın aldığımında otla beslenen veya serbest dolaşan hayvan etini tercih ederim	0,226	0,618	0,015
Ürün satın almadan önce, üreticilerinin çalışma koşullarını göz önünde bulundururum.	0,315	0,607	0,199
Bir şirketi çevresel uygulamaları nedeniyle boykot ederim	0,284	0,550	-0,012
Ürün satın aldığımında, organik ürünleri tercih ederim	0,302	0,646	0,230
Seyahat aracı olarak toplu taşımayı tercih ederim.	-0,127	0,640	0,284
Şehir içinde ulaşım için ortak araç kullanımı, servis kiralama vb. yöntemleri kullanırım.	-0,217	0,616	0,264
Şehir içinde ulaşım için yürümeyi tercih ederim.	0,065	0,662	0,166
Şehir içinde ulaşım için bisiklet kullanmayı tercih ederim.	-0,160	0,579	0,205
Sadece çevre konusundaki görüşleri sebebiyle bir adaya oy verebilirim	0,244	0,532	0,243
Deniz ürünleri satın aldığımında çiftlikte yetiştirilen deniz ürünlerini tercih ederim	0,307	0,509	0,265
Ürünlerde "geri dönüştürülebilir" etiketi, üründeki malzemenin aynı türden daha fazla ürün yapmak için kullanılabilceğini ifade eder.	0,213	0,397	0,646
Bir "karbon sınırı ve ticaret politikası", atmosfere eklenen toplam karbon miktarına bir sınır koyar.	0,107	0,109	0,635
Et ürünlerinde "çimle beslenmiş" etiketi, hayvanın diyetinde bir miktar çim olduğunu ifade eder.	-0,169	-0,349	0,618
Et ürünlerinde "serbest dolaşan" etiketi, hayvanın dışarıya erişimi olduğunu belirtir.	0,178	0,371	0,602
Gıda ürünlerinde "organik" etiketi, gıdanın genetiği değiştirilmiş olmadığını ifade eder.	0,114	0,364	0,567
Bir işletme, "üçlü bilanço sistemi" planlaması yaptıığında, satışlarına, nakit akışına ve pazar payına odaklanır.	-0,194	-0,353	0,557
Aletlerde "Enerji Yıldızı" etiketi ürünlerin geri dönüştürülmüş malzemelerden yapıldığını belirtir	-0,266	-0,019	0,542
"Adil Ticaret" etiketi, ürünlerin ekstra yüksek kalitede olduğunu gösterir.	-0,134	-0,127	0,541
"Geri dönüştürülmüş malzemenin yapılmış" etiketi, ürünün düşük kalitede olduğunu gösterir.	-0,148	0,057	0,509
Bir "karbon vergisi", atmosfere karbon ekleyen ürünlerin üretilmesini veya satışını engeller.	-0,438	-0,076	0,501

Tablo 2’de yer alan döndürülmüş faktör matrisinde görüldüğü üzere faktörler “F1= Tutum, F2= Davranış ve F3= Bilgi” olmak üzere SUSTLIT ölçeğinin ve sürdürülebilirlik okuryazarlığının alt boyutları ile uyumlu olarak belirlenmiştir. Ancak hiçbir alt boyuta girmeyen davranış ölçeğindeki 3 ifade ve bilgi ölçeğindeki 1 ifade analizden çıkarılmıştır. Faktör analizinde davranış boyutunda faktörler belirlendikten sonra ölçeğin yapı geçerliğini ve uyumunu değerlendirmek için DFA yapılmıştır. DFA’nın ilk adımı ise modelin tanımlanmasını içermektedir. Bu model Şekil 1’de gösterilmektedir:

Şekil 1: Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı Modeli

Daha sonra modelin uyum iyiliği indeksleri değerlendirilmiştir. Modelin uyumunu değerlendirmek için uygulanan indeksler Tablo 3’de ayrıntılı olarak verilmiştir. Bu indeksler, literatürde yaygın olarak tanınmakta ve sıklıkla kullanılmaktadır (Bentler, 1990; Büyüköztürk, 2020; Schreiber vd., 2006; Shevlin vd., 1998).

Tablo 3: Model ile İlişkili Uyum İndeksleri

Kabul Edilebilir Uyum Ölçütleri	Uyum İyiliği İndeksleri
$0 \leq \Delta\gamma^2 / df \leq 5$	4,128
$0 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,063
$0,90 \leq GFI < 1,00$	0,915
$0,90 \leq NFI < 1,00$	0,927
$0,90 \leq CFI \leq 1,00$	0,920

Elif YÜCEL

Öncelikle, ki-kare değerinin örneklem büyüklüğüne duyarlılığı nedeniyle, bu değer in serbestlik derecelerine oranı ($\Delta\chi^2/df$) dikkate alınır. Büyük örneklem için bu oranın 5 olması kabul edilebilir; doğrulayıcı faktör analizi modeli için $\Delta\chi^2/df$ oranı 4,128 olarak hesaplanmıştır. Bir diğer önemli metrik, modelin popülasyona uyumunu tahmin eden ve 0,08'in altında olması gereken "Yaklaşık Hata Kareleri Ortalama Kökü (Root Mean Square Error of Approximation - RMSEA)"dir. Geliştirilen modelde bu değer 0,063 olup, 0,08'in altında kalarak kabul edilebilir düzeyde değerlendirilmiştir. "Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index - CFI)", gözlenen verilerin modelle ne kadar iyi örtüştüğünü değerlendirir ve 0,9'un üzerindeki bir değer iyi bir uyum gösterir. Bu modelde, CFI 0,9'u aşmıştır. Alternatif bir ölçüm olan "Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index - NFI)", modelin uyumunu bir yokluk hipotezine kıyasla değerlendirir ve 0,9 ile 1 arasında olmalıdır. Bu modelde, NFI da 0,927 olarak bulunmuştur. "Uyum İyiliği İndeksi (Goodness-of-Fit Index - GFI)", örneklemde gözlenen değişkenler arasındaki kovaryansı ölçer ve ideal olarak 0,9'u geçmelidir. Bu modelde, GFI 0,915 olup, kabul edilebilir düzeyde olarak değerlendirilmiştir.

4. BULGULARIN ANALİZİ

Çalışma kapsamında ilk olarak ankete katılan meslek mensuplarının demografik özelliklerine ilişkin frekans analizi yapılmıştır. Bu özellikler anket sorularına etkisi olabileceği düşünülen değişkenlerdir.

Tablo 4: Ankete Katılan Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Eğitim	Frekans	Yüzde
Kadın	120	29,48	Lisans	306	75,18
Erkek	287	70,52	Yüksek Lisans	91	22,36
Denevim	Frekans	Yüzde	Doktora	10	2,46
0 – 5 Yıl	40	9,83	Unvan	Frekans	Yüzde
6 – 10 Yıl	45	11,06	SMMM	54	47,17
11 – 15 Yıl	76	18,67	SMMM / Bağımsız Denetçi	119	29,24
16 – 20 Yıl	57	14,00	YMM	42	13,27
20 Yıl Üzeri	189	46,44	YMM / Bağımsız Denetçi	192	10,32

Tablo 4'den görüleceği üzere ankete katılan meslek mensuplarının cinsiyet dağılımı incelendiğinde yaklaşık %70'lik büyük çoğunluğun erkek olduğu görülmektedir. Bu dağılım TÜRMOB (2024) tarafından Türkiye genelinde belirlenen dağılımla uyumludur. Ankete katılan meslek mensuplarının eğitim seviyeleri dağılımı da benzer şekilde TÜRMOB (2024) verileri ile uyum göstermekle birlikte lise veya ön lisans mezunu meslek mensubu ankete katılmamıştır. Katılımcıların %75'lik önemli bir bölümü de lisans mezunudur. Ankete katılan meslek mensuplarının deneyimleri incelendiğinde %46,44'lük en yüksek oranla 20 yıl üzeri deneyime sahip meslek mensuplarının, 9,83'lük en düşük oranla ise 0-5 yıl arası deneyime sahip meslek mensuplarının ankete katıldığı görülmektedir. Bu durum çalışma açısından önemlidir. Özellikle sürdürülebilirlik raporlaması gibi özellikli raporları hazırlayacak veya inceleyecek olan meslek mensuplarının deneyimli olması gerekmektedir. Son olarak muhasebe meslek mensuplarının unvanlarını değerlendirdiğimizde ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının %47,17'sinin SMMM olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda bağımsız denetçilik unvanına sahip meslek mensuplarının oranı ise toplam %39,56'dır. Bu oran özellikle sürdürülebilirlik denetçiliği unvanı

Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı: Bursa İlinde Bir Uygulama

açısından önemlidir. Çünkü sürdürülebilirlik denetçisi olabilmenin şartlarından birisi de bağımsız denetçilik unvanına sahip olmaktır.

Sürdürülebilirliğin özellikle tutum ve davranışlara yansiyabilmesi için SKA'ya da ilgi duyulması gerekmektedir. Bu nedenle katılımcıların demografik özellikleri incelendikten sonra SKA'ya ne düzeyde ilgi duydukları yapılan frekans analizi ile tespit edilmiştir.

Tablo 5: Meslek Mensuplarının Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) İlgisi

Düzeği

	Frekans	Yüzde
SKA ile hiç ilgilenmiyorum	62	15,2
SKA'nın bazıları ilgimi çekiyor	100	24,6
SKA'yı öğrenmeye / anlamaya çalışıyorum	185	45,5
SKA'ya uygun davranabilmek için özel çaba sarf ediyorum	60	14,7
SKA benim yaşam felsefem	0	0

Tablo 5'den de görüleceği üzere meslek mensuplarının ne yazık ki hiçbiri SKA'yı yaşam felsefesi olarak benimsememiştir. SKA'ya uygun davranabilmek için özel çaba sarf eden meslek mensuplarının oranı da oldukça azdır. Meslek mensuplarının %45,5'luk büyük çoğunluğu ise SKA'yı öğrenmeye ve anlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Türkiye'de pek çok muhasebe meslek mensubu için sürdürülebilirlik raporlaması süreci de oldukça yenidir. Bu nedenle ankete katılan meslek mensuplarının Türkiye'de uygulanan sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin düzenlemelere ne ölçüde hakim oldukları da bilinmesi gereken bir konudur. Ankete katılan meslek mensuplarının ilgili düzenlemelere ilişkin bilgi düzeylerinin yüzdeleri Tablo 6'da yer aldığı gibidir:

Tablo 6: Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Raporlamasına İlişkin Bilgi

Düzeği Yüzdesi

	TSRS		GRI		GDS 3410		GDS 3000		SPK	
	Fre.	Yüzde	Fre.	Yüzde	Fre.	Yüzde	Fre.	Yüzde	Fre.	Yüzde
Hiç bilmiyorum	184	%45,2	226	%55,5	191	%46,9	199	%48,9	185	%45,5
Biraz bilgi sahibiyim	134	%32,9	115	28,3	129	%31,7	121	%29,7	120	%29,5
Orta derecede biliyorum	53	%13,0	36	8,8	37	%9,1	52	%12,8	59	%14,5
Biliyorum	36	%8,8	23	5,7	50	%12,3	35	%8,6	29	%7,1
Çok iyi biliyorum	0	%0	7	%1,7	0	%0	0	%0	14	%3,4

Tablo 6'da görüldüğü üzere meslek mensuplarının çoğu düzenlemelerle ilgili bilgi sahibi değildir. 2024 yılında yürürlüğe giren TSRS 1 ve 2 ile GDS 3000 ve GDS 3410 standartlarını çok iyi bilen meslek mensubu da bulunmamaktadır. Meslek mensuplarının yaklaşık %22'si tüm düzenlemeleri bildiklerini ya da orta derecede bildiklerini belirtmişlerdir. Bu durum standartların oldukça yeni olmasıyla ilgilidir.

Çalışmanın en temel amacı ise muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyinin belirlenmesidir. Bu amaçla meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığının üç boyutu olan bilgi, tutum ve davranışlarını değerlendirmek için 5'li likert ölçeği ile sorulan soruların ortalamaları alınmıştır. Daha sonra 1 ve 5 arasında puanlanmış olan sorulara verilen cevaplar "zayıf, orta ve iyi" şeklinde gruplandırılmıştır. Dolayısıyla ortalama "1 – 2,33" arasında puan alanların zayıf düzeyde, "2,34 – 3,67" arasında puan alanların orta düzeyde

ve “3,68 – 5” arasında puan alanların iyi düzeyde sürdürülebilirlik okuryazarlığına sahiptir. Bu ortalamalara ilişkin yapılan frekans analizi sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7: Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Bilgi Tutum ve Davranış Ortalamaları

	Genel Ortalama	Kişi Frekans	Kişi Yüzdesi	Ortalama	Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı Düzeyi
Sürdürülebilirlik Bilgisi	3,256	0	0	1 – 2,33	Zayıf
		343	%84,28	2,34 – 3,67	Orta
		64	%15,72	3,68 – 5	İyi
Sürdürülebilirlik Tutumu	3,557	47	11,55	1 – 2,33	Zayıf
		158	38,82	2,34 – 3,67	Orta
		202	49,63	3,68 – 5	İyi
Sürdürülebilirlik Davranışı	2,672	118	%28,99	1 – 2,33	Zayıf
		251	%61,67	2,34 – 3,67	Orta
		38	%9,34	3,68 – 5	İyi

Tablo 7’den anlaşıldığı üzere ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının %84,28’lik büyük çoğunluğunun sürdürülebilirlik bilgisi orta düzeydedir. Sürdürülebilirlik bilgisi zayıf hiçbir meslek mensubu bulunmamaktadır. Sürdürülebilirlik tutumuna ilişkin cevapları incelediğimizde ise ortalama daha yüksek olmasına karşın katılımcıların %11,55’inin zayıf düzeyde sürdürülebilirlik tutumuna sahip olduğu görülmektedir. Buna karşın %49,63’lük büyük çoğunluk iyi düzeyde sürdürülebilirlik tutumu göstermektedirler. Sürdürülebilirlik davranışlarına ilişkin frekans analizi sonucunda ise daha düşük ortalama puanların olduğu belirlenmiştir. Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının %28,99’u sürdürülebilirlik davranışı açısından zayıf düzeydedir. Katılımcıların %61,15’lik büyük bir çoğunluğunun verdikleri cevaplar ise orta düzeyde olarak belirlenmiştir. Genel ortalamalara değerlendirdiğimizde de sürdürülebilirlik bilgi, tutum ve davranışlarının ortalamaları sırasıyla 3,256; 3,557 ve 2,672 olup ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının orta düzeyde sürdürülebilirlik okuryazarlığına sahip oldukları söylenebilmektedir.

Çalışmanın hipotezleri test edilmeden önce verilerin normal dağılıp dağılmadığı analiz edilmelidir. Bu amaçla veri setinin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri belirlenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin herhangi biri +1 ile -1 aralığındayken diğerinin +2 ile -2 aralığında olması normal dağılım için kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir (George ve Mallery, 2003; Leech vd. 2015; Tabachnick ve Fidell, 2013).

Tablo 8: Verilerin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Cinsiyet	Eğitim	Deneyim	Unvan	Bilgi	Tutum	Davranış
Geçerli Veri	407	407	407	407	407	407	407
Çarpıklık	-0,903	1,609	-0,706	0,891	0,554	-0,894	0,281
Basıklık	-1,190	1,695	-0,845	-0,241	-0,057	0,821	0,214

Tablo 8’de yer alan verilere göre muhasebe meslek mensuplarının eğitim düzeyleri hariç tüm veriler normal dağılmaktadır. Bu nedenle bu veriler parametrik testler ile analiz edilmiştir. Ancak meslek mensuplarının eğitim düzeyleri normal dağılım göstermediğinden parametrik olmayan bir test ile analiz gerçekleştirilmiştir. Verilerin normalliği analiz edildikten sonra meslek

Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı: Bursa İlinde Bir Uygulama

mensuplarının sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutum ve davranışlarına etkisinin olup olmadığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda öncelikle her bir boyut arasındaki ilişkiyi belirlemek için “Pearson Korelasyon Analizi” yapılmıştır. Korelasyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkinin gücünü ve yönünü belirler ve sonuçlar -1 ile +1 arasında değer alır. Pozitif korelasyon, iki değişkenin birlikte arttığını gösterirken, negatif korelasyon bir değişken artarken diğerinin azaldığını belirtir. Korelasyon değeri sifıra yaklaştıkça değişkenler arasındaki ilişki zayıflamaktadır. $\pm 0,20$ 'nin altında korelasyon çok zayıfken $\pm 0,8$ 'in üzerinde korelasyon çok yüksek olarak tanımlanmaktadır (Evans, 1996). Korelasyon analizi sonuçları aşağıdaki Tablo 9’da görüldüğü gibidir.

Tablo 9: Sürdürülebilirlik Okuryazarlığının Boyutları Arasında Korelasyon Analizi

		BİLGİ	TUTUM	DAVRANIŞ
BİLGİ	Pearson Korelasyonu	1	0,125*	0,348**
	Anlamlılık Değ. (Sig)		0,011	0,000
	N	407	407	407
TUTUM	Pearson Korelasyonu	0,125*	1	0,430**
	Anlamlılık Değ. (Sig)	0,011		0,000
	N	407	407	407
DAVRANIŞ	Pearson Korelasyonu	0,348**	0,430**	1
	Anlamlılık Değ. (Sig)	0,000	0,000	
	N	407	407	407

Tablo 9’da yer alan korelasyon analizi sonuçlarına göre sürdürülebilirlik bilgisi, tutum ve davranışları arasında pozitif ve anlamlı korelasyon bulunmaktadır. Her üç boyutun da birbiri ile olan korelasyon katsayısının anlamlılık düzeyi ($p < 0,05$) olduğundan aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilmektedir. Pearson korelasyon katsayısı sürdürülebilirlik bilgisi ve tutumu arasında 0,125, sürdürülebilirlik bilgisi ve davranışı arasında 0,348 ve sürdürülebilirlik tutum ve davranışı arasındaysa 0,430 olarak belirlenmiştir. Bu durumda sürdürülebilirlik bilgisi ve tutumu arasında pozitif yönlü ancak çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu, sürdürülebilirlik bilgisi ve davranışı arasında da benzer şekilde pozitif yönlü ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu ve sürdürülebilirlik tutum ve davranışı arasındaysa pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki olduğu söylenebilmektedir. Korelasyon analizinden sonra çalışmanın hipotezini test etmek için regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 10: Sürdürülebilirlik Bilgisi ile Tutum ve Davranışları Arasında Regresyon Analizi

Regresyon Modeli ^a						
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahmini standart hata	F	Sig.
1 (Tutum)	0,125 ^a	0,016	0,013	0,82370	6,470	0,011 ^a
2 (Davranış)	0,348 ^b	0,121	0,119	0,64721	55,943	0,000 ^b
a. Bağımlı değişken: Sürdürülebilirlik Tutumları						
b. Bağımlı değişken: Sürdürülebilirlik Davranışları						

Tablo 10’da yer alan regresyon modelinde ise R² değeri 0,016 olup, sürdürülebilirlik bilgisinin (bağımsız değişken) sürdürülebilirlik tutumlarındaki (bağımlı değişken) varyansın yaklaşık %1,6’sını açıkladığını ifade etmektedir. Bu, modelin açıklayıcılık gücünün düşük

Elif YÜCEL

olduğunu göstermektedir. Modelin anlamlılığına işaret eden p-değeri ise 0,011 olduğundan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutumlarını tahmin etmede anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilmektedir. Bu analiz sonuçlarına dayanarak, sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutumları üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Benzer şekilde sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik davranışları üzerinde etkisini ölçen regresyon modelinde R^2 değeri 0,121 olup, sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik davranışlarındaki varyansın yaklaşık %12,1'ini açıkladığını ifade etmektedir. Bu da modelin açıklayıcılık gücünün düşük olduğunu göstermektedir. Modelin anlamlılık değeri ise 0,000 olduğundan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu analiz sonuçlarına dayanarak, sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutumları üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla H_2 hipotezi de kabul edilmiştir.

Çalışmada ayrıca muhasebe meslek mensuplarının demografik özellikleri ile sürdürülebilirlik okuryazarlıkları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı da analiz edilmiştir. İlk olarak muhasebe meslek mensuplarının cinsiyeti ile sürdürülebilirlik okuryazarlığının üç boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı bağımsız örneklem t- testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 11: Meslek Mensuplarının Cinsiyetlerine Göre Sürdürülebilirlik Okuryazarlıkları Arasındaki Farklılık

	Cinsiyet	Sayı	Ortalama	Levene Testi	Bağımsız Örneklem T- Testi	
Bilgi	Kadın	120	3,3333	Sig. 0,380	t değeri. 2,467	Sig. 0,014*
	Erkek	287	3,2279			
Tutum	Kadın	120	3,5939	Sig. 0,094	t değeri. 2,765	Sig. 0,445
	Erkek	287	3,5255			
Davranış	Kadın	120	2,8103	Sig. 0,067	t değeri. 2,629	Sig. 0,009*
	Erkek	287	2,6146			

Tablo 11'de görüldüğü gibi sürdürülebilirlik bilgisi için bağımsız örneklem t- testi anlamlılık değeri $0,014 < 0,05$ olduğundan meslek mensuplarının cinsiyetlerine göre sürdürülebilirlik bilgileri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Aynı sonuç sürdürülebilirlik davranışı için de geçerlidir ve meslek mensuplarının cinsiyetlerine göre sürdürülebilirlik davranışları arasında anlamlı bir farklılık mevcuttur. Ancak sürdürülebilirlik tutumları için bağımsız örneklem t- testi anlamlılık değeri $0,445 > 0,05$ olduğundan meslek mensuplarının cinsiyetlerine göre sürdürülebilirlik tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Bu durumda H_{3a} ve H_{3c} hipotezleri kabul edilirken H_{3b} hipotezi reddedilmiştir. Meslek mensuplarının cevaplarının ortalamalarına bakıldığında ise kadınların erkeklerden daha fazla sürdürülebilirlik bilgi, tutum ve davranışına ve dolayısıyla sürdürülebilirlik okuryazarlığına sahip olduğu söylenebilmektedir.

Muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyimlerine göre sürdürülebilirlik okuryazarlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı Tek Yönlü ANOVA testi ile ölçülmüştür.

Tablo 12: Meslek Mensuplarının Deneyimlerine Göre Sürdürülebilirlik Okuryazarlıkları Arasındaki Farklılık

		BİLGİ		TUTUM		DAVRANIŞ		
Deneyim	Sayı	Ortalama		Ortalama		Ortalama		
0-5 yıl	40	3,2050		3,6045		2,3808		
6-10 yıl	45	3,3711		3,8889		2,5299		
11-15 yıl	76	3,2289		3,8947		3,0648		
16-20 yıl	57	3,3491		2,9601		2,4022		
20 yıl üzeri	189	3,2286		3,4877		2,6915		
Toplam	407	ANOVA		ANOVA		ANOVA		
		F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	
		2,246	0,064*	14,606	0,000*	11,774	0,000*	
		Tukey Post-Hoc Testi (I-J)		Tutum Ortalamaları			Davranış Ortalamaları	
(I) Deneyim	(J) Deneyim	Ort.Fark.	Std. Hata	Sig.	Ort.Fark.	Std. Hata	Sig.	
0-5 yıl	6-10 yıl	-0,2843*	0,1679	0,043	-0,14915	0,1425	0,833	
	11-15 yıl	-0,2902*	0,1509	0,037	-0,68401*	0,1281	0,000	
	16-20 yıl	0,6444*	0,1594	0,001	-0,02139	0,1352	1,000	
	20 yıl üzeri	0,1168	0,1345	0,908	-0,31072*	0,1141	0,042	
6-10 yıl	0-5 yıl	0,2843*	0,1679	0,043	0,14915	0,1425	0,833	
	11-15 yıl	-0,0058	0,1453	1,000	-0,53486*	0,1233	0,000	
	16-20 yıl	0,9287*	0,1541	0,000	0,12776	0,1307	0,865	
	20 yıl üzeri	0,4012*	0,1282	0,016	-0,16158	0,1088	0,572	
11-15 yıl	0-5 yıl	0,2902*	0,1509	0,037	0,68401*	0,1281	0,000	
	6-10 yıl	0,0058	0,1453	1,000	0,53486*	0,1233	0,000	
	16-20 yıl	0,9346*	0,1354	0,000	0,66262*	0,1149	0,000	
	20 yıl üzeri	0,4070*	0,1049	0,001	0,37328*	0,0891	0,000	
16-20 yıl	0-5 yıl	-0,6444*	0,1594	0,001	0,02139	0,1352	1,000	
	6-10 yıl	-0,9287*	0,1541	0,000	-0,12776	0,1307	0,865	
	11-15 yıl	-0,9346*	0,1354	0,000	-0,66262*	0,1149	0,000	
	20 yıl üzeri	-0,5276*	0,1167	0,000	-0,28933*	0,0991	0,030	
20 yıl üzeri	0-5 yıl	-0,1168	0,1345	0,908	0,31072*	0,1141	0,042	
	6-10 yıl	-0,4012*	0,1282	0,016	0,16158	0,1088	0,572	
	11-15 yıl	-0,4070*	0,1049	0,001	-0,37328*	0,0891	0,000	
	16-20 yıl	0,5276*	0,1167	0,000	0,28933*	0,0991	0,030	

Tablo 12’de görülen testin sonucunda sürdürülebilirlik tutumu ve davranışları için ANOVA testi anlamlılık değerleri sırasıyla “0,000 ve 0,000 < 0,05” olduğundan meslek mensuplarının deneyimlerine göre sürdürülebilirlik tutumları ve davranışları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuca göre H_{4b} ve H_{4c} hipotezleri kabul edilmiştir. Ancak sürdürülebilirlik bilgisine ilişkin testin anlamlılık değeri $0,064 > 0,05$ olduğun H_{4a} hipotezi reddedilmiştir. Bu da meslek mensuplarının deneyimlerine göre sürdürülebilirlik bilgileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Meslek mensuplarının cevaplarının ortalamalarına bakıldığında 11-15 yıl arasında deneyime sahip meslek mensuplarının en yüksek sürdürülebilirlik bilgi, tutum ve davranışlarına sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte en düşük sürdürülebilirlik bilgisi ve davranışına sahip meslek mensupları 0-5 yıl arasında deneyime sahipken en düşük sürdürülebilirlik tutumuna sahip meslek mensupları 16-20 yıl arasında deneyime sahiptir. Tukey Post-Hoc testi sonuçları da bu bulguları desteklemektedir.

Elif YÜCEL

Muhasebe meslek mensuplarının unvanına göre sürdürülebilirlik bilgi tutum ve davranışları arasındaki farklılık da ANOVA testi ile ölçülmüştür.

Tablo 13: Meslek Mensuplarının Unvanlarına Göre Sürdürülebilirlik Okuryazarlıkları Arasındaki Farklılık

		BİLGİ		TUTUM		DAVRANIŞ				
Unvan	Sayı	Ortalama	Ortalama	Ortalama	Ortalama	Ortalama	Ortalama			
SMMM	192	3,1552		3,4735		2,2564				
SMMM-BAĞ.DEN.	119	3,2723		3,5325		2,4441				
YMM	54	3,4444		3,7071		2,9647				
YMM-BAĞ.DEN.	42	3,4571		3,5936		2,5165				
		ANOVA		ANOVA		ANOVA				
		F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.			
		9,194	0,000*	1,326	0,265	27,670	0,000*			
		Tukey Post-Hoc Test(I-J)			Bilgi Ortalamaları			Davranış Ortalamaları		
(I) Unvan	(J) Unvan	Ort. Fark.	Std. Hata	Sig.	Ort. Fark.	Std. Hata	Sig.			
SMMM	SMMM B.D.	-0,1171*	0,0442	0,042	0,5207*	0,0735	0,000			
	YMM	-0,2892*	0,0584	0,000	0,7083*	0,0971	0,000			
	YMM B.D.	-0,3019*	0,0646	0,000	0,4483*	0,1074	0,000			
SMMM-BAĞ. DEN.	SMMM	0,1171*	0,0442	0,042	-0,5207*	0,0735	0,000			
	YMM	-0,1722*	0,0622	0,030	0,1877	0,1034	0,268			
	YMM B.D.	-0,1849*	0,0681	0,035	-0,0724	0,1131	0,919			
YMM	SMMM	0,2892*	0,0584	0,000	-0,7083*	0,0971	0,000			
	SMMM B.D.	0,1722*	0,0622	0,030	-0,1877	0,1034	0,268			
	YMM B.D.	-0,0127	0,0780	0,998	-0,2601*	0,1297	0,048			
YMM-BAĞ. DEN.	SMMM	0,3019*	0,0646	0,000	-0,4483*	0,1074	0,000			
	SMMM B.D.	0,1849*	0,0681	0,035	0,0724	0,1131	0,919			
	YMM	0,0127	0,0780	0,998	0,2601*	0,1297	0,048			

Tablo 13’de yer alan ANOVA testi sonuçlarına göre meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgisi ve davranışlarına ilişkin testin anlamlılık değerlerinin her ikisi de $0,000 < 0,05$ olduğundan H_{5a} ve H_{5c} hipotezleri kabul edilmiştir. Bu durumda meslek mensuplarının unvanları ile sürdürülebilirlik bilgi ve davranışları arasında anlamlı farklılık olduğu söylenebilmektedir. Sürdürülebilirlik tutumuna ilişkin testin anlamlılık değeri ise $0,265 > 0,05$ olduğundan H_{5b} hipotezi reddedilmiştir. Yani meslek mensuplarının unvanları ile sürdürülebilirlik tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ankete katılanların ortalama puanlarına bakıldığında ise en düşük bilgi, tutum ve davranışlara sahip meslek mensupları SMMM’lerken en yüksek bilgi, tutum ve davranışlara sahip meslek mensupları YMM’ler olarak belirlenmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının eğitim seviyeleri normal dağılım göstermediğinden diğer değişkenlerden farklı olarak hipotezi test etmek için parametrik olmayan bir hipotez testi olan Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Tablo 14: Meslek Mensuplarının Eğitim Seviyesine Göre Sürdürülebilirlik Okuryazarlıkları Arasındaki Farklılık

		BİLGİ		TUTUM		DAVRANIŞ	
Mükellef Sayısı	Sayı	Ortalama	Ortalama	Ortalama	Ortalama	Ortalama	Ortalama
Lisans	306	3,2431	3,4994	2,6581			
Yüksek Lisans	91	3,3110	3,6763	2,6932			
Doktora	10	3,2700	3,7727	2,9154			
		ANOVA		ANOVA		ANOVA	
		Ki-Kare	Sig.	Ki-Kare	Sig.	Ki-Kare	Sig.
		0,065	0,968	2,852	0,240	1,748	0,417

Tablo 14’de yer alan analiz sonuçlarına göre meslek mensuplarının eğitim seviyesine göre sürdürülebilirlik bilgi, tutum ve davranışları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Çünkü her üç değişken için testin anlamlılık değeri $p > 0,05$ olarak belirlenmiştir. Buna göre H_{6a} , H_{6b} ve H_{6c} hipotezleri reddedilmiştir.

5. SONUÇ

Bu çalışma, Bursa ilindeki muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığını çeşitli boyutlarıyla incelemiş ve önemli sonuçlar elde etmiştir. Çalışmanın temel amacı sürdürülebilirlik raporlaması ve denetiminde etkin rolü olan muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığı düzeyinin belirlenmesidir. Bu amaçla meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığının üç boyutu olan bilgi, tutum ve davranışlarını değerlendirmek için 5’li likert ölçeği ile sorulan soruların ortalamaları alınmıştır. Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgilerinin ortalaması 3,256, sürdürülebilirlik tutumlarının ortalaması 3,557 ve sürdürülebilirlik davranışlarının ortalaması 2,672 belirlendiğinden meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığının orta düzeyde kaldığı söylenebilmektedir. Bununla birlikte özellikle sürdürülebilirlik davranışlarının ortalaması bilgi ve tutumlara göre daha düşük kalmaktadır. Bu durum, sürdürülebilirlik bilgilerinin henüz meslek mensuplarının davranışlarına tam olarak yansımadığını ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında ölçülen muhasebe meslek mensuplarının SKA’ya yönelik ilgi düzeyine ilişkin sonuçlar da bu bulguyu destekler niteliktedir. Analiz sonuçlarına göre SKA’ya ilginin daha çok bilgi düzeyinde kaldığı ve davranışa yeterince yansımadığı görülmektedir. Katılımcıların yalnızca %14,7’si SKA’ya uygun davranmaya özel çaba sarf ettiğini belirtirken, hiçbir katılımcı SKA’yı yaşam felsefesi olarak benimsememektedir. Bu bulgular, sürdürülebilirlik okuryazarlığının yalnızca bilgi düzeyinde kalmaması, aynı zamanda tutum ve davranışlarla desteklenmesi gerektiğini savunan çalışmaları (Aikowe, 2022; Cavalcanti-Bandos vd., 2021; Chinedu vd. 2023; Erguvan, 2024; Gadotti, 2008; Godemann vd., 2014; Owusu vd., 2017; Qureshi, 2020; Tiron-Tudor vd. 2020; Winter & Cotton, 2012) doğrulamaktadır.

Bu amaçla yapılan korelasyon analizleri de bu bulguyu desteklemektedir. Pearson korelasyon katsayısı, sürdürülebilirlik bilgisi ve tutumu arasında 0,125 ve sürdürülebilirlik bilgisi ve davranışları arasında 0,348 olup sürdürülebilirlik bilgisi ile tutum ve davranışları arasında pozitif yönlü ancak zayıf bir korelasyon tespit edilmiştir. Çalışmanın bir diğer amacı da muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgisinin tutum ve davranışlarına etkisini ölçmektir. Bu doğrultuda yapılan regresyon analizi sonucunda sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutumları ve davranışları anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla

H₁ ve H₂ hipotezleri kabul edilmiştir. Ancak açıklayıcılık gücünün düşük (R²: 0,016 ve 0,121) ve etkinin zayıf olması, sürdürülebilirlik bilgisinin gerek tutum gerekse davranışlar üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Ajzen'in (1991) "Planlanmış Davranış Teorisi'ne" paralel literatürde yapılan bazı çalışmalar da benzer sonuçlara ulaşmıştır (Heeren vd., 2016; Ozdemir, 2024; Marcos Merino vd., 2020; Radwan & Khalil, 2021; Chen vd, 2022; Saleh vd., 2022). Bu çalışmalarda da sürdürülebilirlik bilgisi, tutum ve davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte Mahat vd. (2019) çalışmalarında bilgi düzeyinin, öğrencilerin sürdürülebilirlik uygulamalarını artırmada bir etkisinin olmadığı sonucuna varmıştır. Ayrıca Heeren vd., (2016) ile Wendlandt Amézaga vd (2022) de çalışmalarında sürdürülebilirlik bilgisinin sürdürülebilirlik tutum ve davranışlarını anlamlı, pozitif fakat zayıf düzeyde etkilediğini tespit etmiştir.

Çalışmanın bir diğer önemli amacı ise demografik özelliklere göre sürdürülebilirlik okuryazarlığı arasında fark olup olmadığını belirlemektir. Demografik analizler incelendiğinde literatürde yer alan bazı çalışmaların aksine (Aikowe, 2022; Chen vd., 2022; Qureshi, 2020; Ulbinait vd., 2023) kadın meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgisi ve davranışlarının erkeklere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (p. 0,009 < 0,05). Bu bulguya göre sürdürülebilirlik konusunda kadın meslek mensuplarının daha duyarlı olduğu söylenebilmektedir. Dolayısıyla H_{3a} ve H_{3c} hipotezleri kabul edilmiştir. Muhasebe mesleğinde deneyimine göre ise sürdürülebilirlik okuryazarlığının üç boyutu da istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Yapılan analiz sonucu her tutum ve davranış boyutlarının anlamlılık değeri p < 0,05 olduğundan H_{4b} ve H_{4c} hipotezleri kabul edilmiştir. Ancak sürdürülebilirlik bilgisine ilişkin testin anlamlılık değeri 0,064 > 0,05 olduğun H_{4a} hipotezi reddedilmiştir. Bu da meslek mensuplarının deneyimlerine göre sürdürülebilirlik bilgileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Ortalamalar incelendiğinde ise 11-15 yıl arasında deneyime sahip meslek mensuplarının, sürdürülebilirlik bilgisi, tutumu ve davranışları açısından en yüksek seviyeye sahip olduğu görülmektedir. Özellikle deneyimli ve aktif olarak da çalışmalarını sürdüren bu gruptaki meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığının daha yüksek olması beklenen bir durumdur. Muhasebe meslek mensuplarının unvanlarına göre de sürdürülebilirlik okuryazarlıkları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Meslek mensuplarının sürdürülebilirlik bilgisi ve davranışlarına ilişkin testin anlamlılık değerlerinin her ikisi de 0,000 < 0,05 olduğundan H_{5a} ve H_{5c} hipotezleri kabul edilmiştir. En yüksek seviyede bilgi ve tutum YMM ve YMM-Bağımsız Denetçilere aittir. Bu gruplar, daha fazla raporlama ve denetim süreçlerine katıldıkları için sürdürülebilirlik uygulamalarında daha bilinçli olabilmektedirler.

Bu çalışma, Türkiye'de muhasebe meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığının ölçen ilk araştırma olup, literatüre önemli bir katkı sağlamaktadır. Çalışma bulguları, sürdürülebilirlik okuryazarlığının artırılması için meslek içi eğitim programlarının geliştirilmesi ve zorunlu hale getirilmesinin gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle, sürdürülebilirlik raporlaması ve denetimi gibi spesifik alanlarda muhasebe meslek mensuplarına yönelik daha fazla eğitim ve farkındalık artırıcı faaliyetlerin düzenlenmesi, sürdürülebilirlik bilgi ve davranışlarının güçlendirilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu süreçte, uygulamalı eğitimlerin yanı sıra, muhasebe meslek mensuplarının SKA'ya yönelik davranışlarını pekiştirecek stratejiler geliştirilmelidir. Bu bulgular meslek mensuplarının almaları gereken sürdürülebilirlik eğitimi konusunda izlenmesi gereken politikalar açısından büyük önem taşımaktadır.

Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı: Bursa İlinde Bir Uygulama

Çalışmada yalnızca Bursa ilindeki muhasebe meslek mensupları üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Bursa her ne kadar büyükşehir olup gelişmiş sanayisi ve ticaret imkanları ile Türkiye'nin önemli illerinden biri olsa da Türkiye genelindeki meslek mensuplarının sürdürülebilirlik okuryazarlığını yansıtmayabilir. Çünkü bölgesel farklılıklar ve yerel uygulamalar da sürdürülebilirlik okuryazarlığı üzerinde etkilidir. Bu açıdan gelecekteki araştırmalarda, daha geniş bir örneklem seçilerek Türkiye genelinde bir uygulama yapılabilir.

KAYNAKÇA

- AASHE (2024a). The Sustainability Tracking, Assessment & Rating System (AC-6). <https://stars.aashe.org/search/?q=AC-6#gsc.tab=0&gsc.q=AC-6&gsc.page=1>. Date of Access: 30.04.2024.
- AASHE (2024b). Seattle University: Sustainability literacy 2013 assessment report. <https://reports.aashe.org/institutions/seattle-university-wa/report/2016-02-22/AC/curriculum/AC-6/> Date of Access: 30.04.2024.
- Ajzen, I. (1991). The theory at planned behaviour. *Organizational Behavior And Human Decision Processes*, 50, 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Aginako, Z., & Guraya, T. (2021). Students' perception about sustainability in the engineering school of Bilbao (university of the Basque country): insertion level and importance. *Sustainability*, 13(15), 8673, 1-20. <https://doi.org/10.3390/su13158673>.
- Aikowe, L.D. (2022). *Pro-environmental awareness and behaviour of Nigerian university students*. Doctoral Thesis, Czech University of Life Sciences Prague.
- Akeel, U., Bell, S., & Mitchell, J.E. (2019). Assessing the sustainability literacy of the Nigerian engineering community. *Journal of Cleaner Production*, 212, 666-676. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.12.089>
- Akhgari, P.A. (2017). Developing and piloting a sustainability literacy and culture assessment survey for Miami University. *Practicum Report*, Miami University, Oxford, Ohio.
- Aktürk, Z., & Acemoğlu, H. (2011). *Sağlık çalışanları için araştırma ve pratik istatistik: örnek problemler ve SPSS çözümleri*. 2. Baskı, Anadolu Matbaası: İstanbul
- Albinsona, P.A., Burmanb, B., Showsa, G.D., & Stoddarda, J.E. (2020). Integrating and assessing student perceived sustainability literacy in an integrated marketing communications course. *Marketing Education Review*, 30(3), 159–176. <https://doi.org/10.1080/10528008.2020.1770102>
- Bentler, P. M. (1990). Comparative fit indices in structural models. *Psychological Bulletin*, 107, 238-246. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.107.2.238>
- Berg, T., & Lyngstadås, H. (2023). We're only in it for the money? Developing sustainable literacy through management accounting curriculum. *Accounting Education*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/09639284.2023.2270475>
- BM Türkiye (2024). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları. <https://turkiye.un.org/tr/sdgs> Erişim tarihi: 30.06.2024.
- Bonson, E., & Bednarova, M. (2015). CSR reporting practices of Eurozone companies. *Revista de Contabilidad*, 18(2), 182-193, <https://doi.org/10.1016/j.rcsar.2014.06.002>
- Borsa İstanbul –BİST (2016). BIST sürdürülebilirlik endeksi araştırma metodolojisinde değişiklik. <https://www.borsaistanbul.com/tr/duyuru/234/bist-surdurulebilirlik-endeksi-arastirma-metodolojisinde-degisiklik>. Erişim tarihi: 30.05.2024.

- Brundtland, G.H. (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*, United Nations Documents. <https://www.are.admin.ch/are/en/home/media/publications/sustainable-development/brundtland-report.html>. Date of Access: 20.05.2024
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*, 28. Baskı, Beta Yayıncılık, Ankara.
- Cavalcanti-Bandos, M. F., Quispe-Prieto, S., Paucar-Caceres, A., Burrowes-Cromwel, T., & Rojas-Jiménez, H. H. (2021). Provision of education for sustainability development and sustainability literacy in business programs in three higher education institutions in Brazil, Colombia and Peru. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(5), 1055-1086. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-07-2020-0247>
- Chen, C., An, Q., Zheng, L., & Guan, C. (2022). Sustainability literacy: assessment of knowingness, attitude and behavior regarding sustainable development among students in China. *Sustainability*, 14(9), 4886, <https://doi.org/10.3390/su14094886>
- Chinedu, C. C., Saleem, A., & Wan Muda, W. H. N. (2023). Teaching and learning approaches: curriculum framework for sustainability literacy for technical and vocational teacher training programmes in Malaysia. *Sustainability*, 15(3), 1-24. <https://doi.org/10.3390/su15032543>
- Chowdhury, E.K., & Nahar, S. (2017). Perceptions of accountants toward sustainability development practices in Bangladesh. *Journal of Management and Sustainability*, 7(3), 112-119. <https://doi.org/10.5539/jms.v7n3p112>
- Coyne, K.L. (2006). Sustainability auditing. *Environmental Quality Management*, 16(2), 25-41. <https://doi.org/10.1002/tqem.20119>
- D'Amico, L. (2016). Cultivating sustainability literacy and public engagement in Intag, Ecuador. *Anthropology in Action*, 23(2), 4-12. <https://doi.org/10.3167/aia.2016.230202>
- Décamps A., Barbat G., Carteron J.C., Hands V., & Parkes C. (2017). Sulitest: a collaborative initiative to support and assess sustainability literacy in higher education. *The International Journal of Management Education*, 15(2), 138–152. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2017.02.006>
- Dyllick, T., & Hockerts, K. (2002). Beyond the case for corporate sustainability. *Business Strategy and the Environment*, 11(2), 130-141. <https://doi.org/10.1002/bse.323>
- Erguvan, İ. D. (2024). Assessing the sustainability literacy of undergraduate students in a first-year writing course. *Discover Education*, 3(1), 84, 1-14. <https://doi.org/10.1007/s44217-024-00179-7>
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Eroğlu, A. (2008). Faktör analizi, Şeref Kalaycı (Ed.) *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayın.
- Evans, J. D. (1996). *Straightforward statistics for the behavioral sciences*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing.
- Gadotti, M. (2008). Education for sustainability: a critical contribution to the decade of education for sustainable development. *Green Theory & Praxis: The Journal of Ecopedagogy*, 4(1), 15-63. <https://doi.org/10.3903/gtp.2008.1.3>
- George, D., & Mallery, P. (2003). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference* (4th Ed.). US: Allyn & Bacon.

Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı: Bursa İlinde Bir Uygulama

- Godemann J., Bebbington J., Herzig C., & Moon J. (2014). Higher education and sustainable development exploring possibilities for organisational change accounting. *Auditing & Accountability Journal*, 27(2), 218-233. <https://doi.org/10.1108/AAAJ-12-2013-1553>
- Heeren, A.J., Singh, A.S., Zwickle, A., Koontz, T.M., Slagle, K.M., & McCreery, A.C. (2016), Is sustainability knowledge half the battle? An examination of sustainability knowledge, attitudes, norms, and efficacy to understand sustainable behaviours. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 17(5), 613-632. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-02-2015-0014>
- KGK (2024). <https://www.kgk.gov.tr/surdurulebilirlik-standartlar> (25.06.2024)
- Kuehl, C., Sparks A.C., Hodges H., & Smith, E.R.A.N. (2021). The incoherence of sustainability literacy assessed with the Sulitest. *Nature Sustainability*, 4, 555–560. <https://doi.org/10.1038/s41893-021-00687-6>
- Kwofie, T. E., Duah, D. Y. A., Addy, M. N., Amos-Abanyie, S., Afeke, S. A., Aigbavboa, C. O., & Afram, S. O. (2023). Sustainability literacy level among real estate developers towards sustainability performance optimization in housing delivery in Ghana. *Environment Development and Sustainability*, 26, 23437–23463. <https://doi.org/10.1007/s10668-023-03604-3>
- Leiva-Brondo, M., Lajara-Camilleri, N., Vidal-Meló, A., Atarés, A., & Lull, C. (2022). Spanish university students' awareness and perception of sustainable development goals and sustainability literacy. *Sustainability*, 14, 1-26. <https://doi.org/10.3390/su14084552>
- Leiserowitz, A.A., Kates, R.W., & Parris, T.M. (2006) Sustainability values, attitudes, and behaviors: a review of multinational and global trends. *Annual Review of Environment and Resources*, 31(1), 413-444, <https://doi.org/10.1146/annurev.energy.31.102505.133552>.
- Lowther, J., & Sellick, J. (2016). Embedding sustainability literacy in the legal curriculum: reflections on the Plymouth model. *The Law Teacher*, 50(3), 307-320, <https://dx.doi.org/10.1080/03069400.2016.1240919>
- Karagöz, Y. (2023). *SPSS ve AMOS meta uygulamalı nicel-nitel karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği*, Nobel Akademik Yay., İstanbul.
- Kinzer, K. (2021). Integrating professional sustainability literacy into the master of public administration curriculum. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(5), 982-1001. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-07-2020-0266>
- Leech, N. L., Barrett, K. C., & Morgan, G. A. (2015). *SPSS for intermediate statistics: use and interpretation* (Fifth Ed.), New York: Roudledge Taylor & Francis.
- Mahat, H., Hashim, M., Saleh, Y., Nayan N., & Norkhaidi, S.B. (2019). Environmental sustainability knowledge, attitude and Practices among Pre-school Students. *IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science*, 286, 1-10. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/286/1/012003>
- Marcos-Merino, J.M., Corbacho-Cuello, I., & Hernández-Barco, M. (2020). Analysis of sustainability knowingsness, attitudes and behavior of a Spanish pre-service primary teachers sample. *Sustainability 2020*, 12(18), 7445. <https://doi.org/10.3390/su12187445>
- Minton, E., Lee, C., Orth, U., Kim, C.-H., & Kahle, L. (2012). Sustainable marketing and social media. *Journal of Advertising*, 41, 69–84. <https://doi.org/10.1080/00913367.2012.10672458>

- Ng, A.W., & Tavitiyaman, P. (2020) Corporate social responsibility and sustainability initiatives of multinational hotel corporations. In W.L, Filho, P.R. Borges de Brito & F. Frankenberger, (Eds.), *International Business, Trade and Institutional Sustainability*, (pp.3-15). Switzerland: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-26759-9_1
- Nitkin, D., & Brooks, L.J. (1998). Sustainability auditing and reporting: The Canadian experience. *Journal of Business Ethics*, 17, 1499–1507. <https://doi.org/10.1023/A:1006044130990>
- Owusu, G. M. Y., Kwakye, T. O., Welbeck, E. E., & Ofori, C. G. (2017). Environmental literacy of business students in Ghana. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 18(3), 415–435. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-02-2016-0025>
- Ozdemir, O. (2021). A scale development of the sustainability literacy. *Education, Sustainability & Society*, 4(2), 66-72. <https://doi.org/10.26480/ess.02.2021.66.72>
- Ozdemir, O. (2024). The correlation between dimensions of sustainability literacy: The case of British and Turkish students. *Science In-sights Education Frontiers*, 21(1), 3309-3327. <https://doi.org/10.15354/sief.24.or535>
- Özçelik, F. (2013). Sürdürülebilirlik performans karnesi. *Journal of Yasar University*, 30(8), 4985-5008. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jyasar/issue/19142/203122>
- Parthun, J. (2024). Why sustainability information matters to CPAs. *Journal of Accountancy*, 3(6), 22-29. <https://www.journalofaccountancy.com/issues/2024/jun/why-sustainability-information-matters-to-cpas.html>
- Peattie, K. (1995). *Environmental marketing management*. Pitman, London.
- Perrini, F., & Tencati, A. (2006). Sustainability and stakeholder management: the need for new corporate performance evaluation and reporting systems. *Business Strategy and the Environment*, 15(5), 296-308. <https://doi.org/10.1002/bse.538>
- Radwan, A.F., & Khalil, E.M.A.S. (2021), Knowledge, attitude and practice toward sustainability among university students in UAE. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(5), 964-981. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-06-2020-0229>
- Qureshi, S.M.Q. (2020), Learning by sustainable living to improve sustainability literacy. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 21(1), 161-178. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-01-2019-0001>
- Saleh, M. S. M., Mehellou, A., Huang, M., & Briandana, R. (2022). The influence of sustainability knowledge and attitude on sustainable intention and behaviour of malaysian and Indonesian undergraduate students. *Research in Comparative & International Education*, 17(4), 677–693. <https://doi.org/10.1177/17454999221126712>
- Sánchez-Carracedo, F., Segalàs, J., Vidal, E., Martín, C., Climent, J., López, D., & Cabré, J. (2018). Improving engineering educators’ sustainability competencies by using competency maps: The EDINSOST project. *International Journal of Engineering Education*, 34(5), 1527-1537.
- Schreiber, J.B., Nora, A., Stage, F.K., Barlow, E.A., & King, J. (2006). Reporting structural equation modelling and confirmatory factor analysis results: a review. *The Journal of Educational Research*, 99(6), 323-338. <https://doi.org/10.3200/JOER.99.6.323-338>
- Schaltegger, S., Bennett, M., & Burritt, R.L. (2006). Sustainability accounting and reporting: development, linkages and reflection. an introduction. Schaltegger, S., Bennett, M., &

Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı: Bursa İlinde Bir Uygulama

- Burritt, R.L. (Eds.), *Sustainability Accounting and Reporting*, 21, 1-33. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-4974-3_1
- Schaltegger, S., & Zvezdov, D. (2015). Gatekeepers of sustainability information: Exploring the roles of accountants. *Journal of Accounting and Organizational Change*, 11(3), 333–361. <https://doi.org/10.1108/JAOC-10-2013-0083>
- Sekhar, C., & Raina, R. (2021). Towards more sustainable future: assessment of sustainability literacy among the future managers in India. *Environment, Development and Sustainability*, 23, 15830–15856. <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01316-0>
- Sermaye Piyasası Kurumu – SPK (2024). Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi. <https://spk.gov.tr/data/63a17b1a8f95db0fa40e3309/s%FCrd%FCr%FClebilirlik%20ilkeri%20uyum%20cercevesi.pdf>. Erişim Tarihi: 21.07.2024
- Shevlin, M., & Miles, J. N. V. (1998). Effects of sample size, model specification and factor loadings on the GFI in confirmatory factor analysis. *Personality and Individual Differences*, 25(1), 85-90. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00055-5](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00055-5)
- Signitzer, B.H., & Prexl, A. (2008). Corporate sustainability communications: aspects of theory and professionalization. *Journal of Public Relations Research*, 20(1), 1-19. <https://doi.org/10.1080/10627260701726996>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (Sixth Ed.). UK: Pearson Publishing
- Tiron-Tudor, A., Zanellato G., & Moise E.M. (2020). Higher education institutions' sustainable development: performance and reporting. *Journal of Environmental Protection and Ecology*, 21(1), 211–221.
- TÜRMOB (2024). *Meslek mensubu cinsiyet tablosu*. <https://www.turmob.org.tr/istatistikler/df447eb1-e8ef-4df2-a3c0-92376d568eba/meslek-mensubu-cinsiyet-tablosu> Erişim Tarihi: 14.11.2024
- TÜRMOB (2024). *Meslek mensubu eğitim tablosu*. <https://www.turmob.org.tr/istatistikler/b074a3e0-6282-41ef-8dd6-526e9f2ed59e/meslek-mensubu-egitim-tablosu> Erişim Tarihi: 14.11.2024
- Ulbinaitė, A., Gudaitis, T., & Baranauskas, M. (2023). Personal finance management skills and financial sustainability literacy knowledge of Generation Y: an empirical analysis in Lithuania. *Review of European Studies*, 15(3), 16-33. <https://doi.org/10.5539/res.v15n3p16>
- United Nations – UN (2024). <https://sdgs.un.org/goals>. Date of Access: 21.05.2024.
- Vakili M.M., (2018). Assessment of construct validity questionnaires in psychological and educational research: applications. *Journal of Medical Education Development Methods, and Interpretation of Exploratory Factor Analysis*, 11(30), 4 – 21. <https://doi.org/10.29252/edcj.11.30.4>
- Velazquez, L., Munguia, N., & Sanchez, M. (2005). Deterring sustainability in higher education institutions: An appraisal of the factors which influence sustainability in higher education institutions. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 6, 383–391. <https://doi.org/10.1108/14676370510623865>
- Wahyuni, N. I., Sukoharsono, E. G., Roekhudin, & Baridwan, Z. (2023). Construction of the accountant's role as a sustainability score player through a participatory action research

- approach. *The International Journal of Accounting and Business Society*, 31(2), 95–116. <https://doi.org/10.21776/ijabs.2023.31.2.666>
- Wendlandt Amézaga, T.R., Camarena, J.L., Celaya Figueroa, R., & Garduño Realivazquez, K.A. (2022). Measuring sustainable development knowledge, attitudes, and behaviors: evidence from university students in Mexico. *Environment, Development and Sustainability*, 24, 765–788. <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01467-0>
- Williams, B, Onsmann A., & Brown T. (2010). Exploratory factor analysis: A five-step guide for novices. *Australasian Journal of Paramedicine*, 8(3), 1-13. <https://doi.org/10.33151/ajp.8.3.93>.
- Winter, J., & Cotton, D.E. (2012). Making the hidden curriculum visible: sustainability literacy in higher education. *Environmental Education Research*, 18(6), 783-796. <https://doi.org/10.1080/13504622.2012.670207>
- Zwickle, A., Koontz, T.M., Slagle, K.M., & Bruskotter, J.T. (2014). Assessing sustainability knowledge of a student population. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 15(4), 375-89. <https://doi.org/10.1108/ijshe-01-2013-0008>.